

KLAGANDE

Socialnämnden i Linköpings kommun

MOTPART

Vårdnadshavare: [REDACTED] och [REDACTED]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 27 mars 2018 i mål nr 9051-17,
se bilaga A

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa
funktionshindrade (LSS)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer
Socialnämnden i Linköpings kommuns beslut.

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer nämndens beslut.

██████████ vårdnadshavare har förelagts att svara på överklagandet, men har inte yttrat sig.

Socialnämnden anför bl.a. följande.

██████████ har bl.a. diagnosen psykotiska symtom, vilket är en psykisk störning. Dessa debuterade i september 2017. Hans problematik gällande socialt samspel fanns redan innan dess och han behövde redan då vuxenstöd. Hans psykiska besvär är alltså inte den huvudsakliga orsaken till att han kan hamna i situationer som kan leda till farliga och riskfyllda situationer. Hans övriga diagnoser är inte några psykiska störningar per definition. Den medicinering som sattes in har gjort att de psykotiska symtomen har avtagit genom att minska i intensitet och frekvens. Symtomen är således inte varaktiga. Den psykiska problematiken behöver vara varaktig för att den ska kunna definieras som en psykisk funktionsnedsättning, se SOU 2006:100, s. 33. ██████████ har således inte en psykisk funktionsnedsättning. En sådan diagnos är en förutsättning för att tillsynsbehov ska betraktas som ett grundläggande behov av det slag som benämns det "femte behovet", dvs. annan ingående kunskap (se bl.a. HFD 2015 ref. 46).

Om ██████████ skulle bedömas ha en psykisk funktionsnedsättning ska en bedömning göras av huruvida det krävs "annan ingående kunskap", vilket avser två olika sorters hjälpbehov. Det ena är att det krävs kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser för att förmå en person att över huvud taget klä sig, äta, sköta sin hygien eller kommunicera, d.v.s. hjälpbehov kopplade till de fyra första grundläggande behoven. Den andra typen är

aktiv tillsyn som är av närmast övervakande karaktär. Det är denna sorts hjälpbehov som är aktuellt i målet.

Aktiv tillsyn avser situationer där den assistansbärande personen uppvisar aggressivitet och destruktivt beteende som medför fara för personen själv, andra människor eller egendom och där ständigt ingripande av någon med särskild kunskap om personen i fråga behövs. Tillsynsbehovet ska botten i den psykiska funktionsnedsättningen. Dessutom krävs att den som ska utöva tillsynen, eller förmå personen att tillgodose behoven, måste ha ingående kunskaper om den behövande för att kunna fullgöra sin uppgift och att det enbart är ett begränsat antal personer som är kvalificerade (jfr rättsfallen RÅ 2003 ref. 33 och RÅ 2009 ref. 57).

Ständigt vuxenstöd är inte likställt med att det krävs annan ingående kunskap. Det tar i och för sig lång tid för ■■■■■ att acceptera hjälp från nya personer, men det framkommer inte från någon opartisk källa att personen behöver ha ingående kunskaper om ■■■■■. Det som fastställts är istället att en vuxen person behöver vara närvarande. Den typen av tillsyn skulle kunna utgöra ett övrigt behov som ger rätt till assistans utöver det som följer av de grundläggande behoven.

Det är ostridigt att ■■■■■ inte har behov av stöd gällande de första fyra grundläggande behoven. Han har den motoriska förmågan att utföra de moment som krävs för på- och avklädning, personlig hygien samt måltider. Den hjälp han behöver gällande dessa moment är aktiverings- och motivationsinsatser. Det framkommer inte av några opartiska källor att dessa insatser enbart kan ges av ett fåtal personer. Vidare kan ■■■■■ föra ett samtal och det behövs inte kunskap om honom, hans funktionsnedsättning eller kommunikationssätt. Om han kan föra ett samtal utan att det behövs hjälp från personer med ingående kunskaper kan han inte vara i behov av aktiv tillsyn som har karaktär av övervakning av någon som har ingående kunskaper om honom på grund av hans kommunikationssvårigheter.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 9 a § LSS avses med personlig assistans ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sina grundläggande behov. Som hjälp med grundläggande behov räknas hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade.

Målet gäller frågan om [REDACTED] vid tiden för socialnämndens beslut hade grundläggande behov av sådan omfattning att han hade rätt till personlig assistans.

Av de skäl förvaltningsrätten anfört kan [REDACTED] hjälpbehov för personlig hygien, måltider, att klä av och på sig, samt att kommunicera med andra inte anses utgöra grundläggande behov.

Vidare anser kammarrätten, i likhet med förvaltningsrätten, att utredningen visar att [REDACTED] har en komplex psykisk problematik och ett stort behov av tillsyn i sin vardag till följd av sina diagnoser och sitt beteende. Denna tillsyn är av aktiv karaktär. Eftersom behovet beror på en psykisk problematik skulle det kunna betraktas som ett grundläggande behov. Den omständigheten att delar av problematiken möjligen inte uppfyller de medicinska kriterierna för en psykisk störning innebär inte att problematiken inte kan betraktas som ett psykiskt funktionshinder i LSS mening.

För att behovet ska anses utgöra ett grundläggande behov krävs emellertid även att det behövs ingående kunskaper om [REDACTED] för att han ska kunna få hjälp med sina behov. Enligt kammarrättens mening framgår det av

utredningen visserligen att [REDACTED] behöver hjälp och stöttning av vuxna som inte är obekanta med honom, men inte att dessa behöver ha en ingående kunskap om honom för att han ska bli hjälpt. [REDACTED] kan därför inte anses ha behov av sådan annan hjälp, som förutsätter ingående kunskaper om honom och som då ska anses utgöra ett grundläggande behov.

[REDACTED] kan således inte anses ha sådana grundläggande behov som krävs för att ge honom rätt till personlig assistans. Förvaltningsrättens dom ska därför upphävas och socialnämndens beslut att avslå [REDACTED] ansökan härom fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande), Göran Mattsson (referent) och Linda Svärd har deltagit i avgörandet.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING****DOM**
2018-03-27
Meddelad i LinköpingMål nr
9051-17**KLAGANDE**[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]Vårdnadshavare: [REDACTED] och [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]**MOTPART**Socialnämnden i Linköpings kommun
Box 356
581 03 Linköping**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Socialnämndens beslut den 4 december 2017

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten undanröjer Socialnämnden i Linköpings kommuns beslut och förklarar att [REDACTED] har rätt till personlig assistans för tillsyn som ett grundläggande behov. Målet överlämnas till socialnämnden för beräkning av insatsens omfattning.

Dok.Id 318470

Postadress
Box 406
581 04 Linköping**Besöksadress**
Brigadgatan 3**Telefon**
013-25 11 00**E-post:** forvaltningsrattenilinkoping@dom.se
www.forvaltningsrattenilinkoping.domstol.se**Telefax**
013-25 11 40**Expeditionstid**
måndag–fredag
08:00–16:00

BAKGRUND, YRKANDEN M.M.

Socialnämnden i Linköpings kommun (nämnden) beslutade den 4 december 2017 att avslå [REDACTED] ansökan om personlig assistans. Som skäl för beslutet angavs att hans hjälpbehov inte är av den art som krävs för personlig assistans.

[REDACTED] yrkar att han ska beviljas personlig assistans och anför bl.a. följande. Han behöver mycket påminnelser, t.ex. för att plocka fram mat och för att dricka. Han behöver också stöttning i att veta när han har ätit klart. Han kommer inte ihåg var hans kläder är eller vilka kläder som är hans och kan inte längre klä sig själv. Förut kunde han duscha med hjälp av påminnelser men numera orkar han inte. Han behöver ha någon närvarande vid toalettbesök och behöver påminnelser. Han har problem med kommunikationen och tänker inte igenom vad han säger och kan uttrycka sig grovt. Hans tal har blivit sämre. Han har blivit sjukskriven och går inte till skolan på grund av sitt psykiska mående. Han har svårt att komma ihåg personer och minns inte alltid familjemedlemmar.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Av 7 § LSS framgår bland annat följande. Personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Enligt 9 § 2 LSS är biträde av personlig assistent en av insatserna för särskilt stöd och särskild service.

Med personlig assistans avses enligt 9 a § LSS ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sina grundläggande behov. Som hjälp med grundläggande behov räknas hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade.

Förvaltningsrättens bedömning

Det är ostridigt att [REDACTED] tillhör personkretsen enligt LSS. Frågan i målet är om hans hjälpbehov avseende de grundläggande behoven är sådana att han har rätt till personlig assistans enligt LSS.

Vid bedömningen av [REDACTED] rätt till personlig assistans är det endast hjälp med de grundläggande behoven som kan beaktas. Hjälp med de grundläggande behoven avser framförallt hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten och där den med funktionsnedsättning måste anses ha ett särskilt intresse av att bestämma vem som ska ge hjälpen och hur den ska ges. Det är inte all hjälp med t.ex. måltider eller påklädning som kan anses vara av detta kvalificerade slag (se t.ex. Högsta förvaltningsdomstolens avgörande RÅ 2009 ref. 57).

Måltider, personlig hygien och av- och påklädning

Av utredningen framgår det att [REDACTED] behöver muntligt stöd vid av- och påklädning samt viss hjälp för att kläderna ska hamna rätt. Det framgår att han kan äta och dricka självständigt men behöver hjälp med att t.ex. dela mat. I övrigt behöver han visst stöd för att hans personliga hygien ska bli ordentligt utförd. Förvaltningsrätten ifrågasätter inte att [REDACTED] har ett stort hjälpbehov i sin vardag. Utredningen visar

dock att han har den motoriska förmågan att utföra av- och påklädning, personlig hygien samt äta och dricka. Hans hjälpbehov för måltider, personlig hygien samt av- och påklädning utgör således inte grundläggande behov.

Kommunikation

██████████ har svårigheter med kommunikationen. Han kan t.ex. uttrycka sig olämpligt och det förekommer ofta missförstånd i samtal. När andra inte förstår honom blir han arg. Han har lättare att kommunicera med vuxna men kan även föra kortare samtal med jämnåriga. Utredningen visar således att ██████████ har vissa begränsningar i sin kommunikationsförmåga. Det framgår dock att han har förmåga att föra ett samtal. Vid en samlad bedömning anser förvaltningsrätten att det inte är visat att det krävs kunskap om ██████████ hans funktionshinder och kommunikationssätt för att han överhuvudtaget ska kunna kommunicera med andra. Hans hjälpbehov vid kommunikering utgör därmed inte ett grundläggande behov.

Annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper - tillsyn

Tillsyn kan räknas som ett grundläggande behov om det innebär tillsyn av övervakande karaktär. I praxis har sådan tillsyn ansetts föreligga främst när det har varit fråga om personer som har fått utbrott med fysiskt våld mot sig själva eller andra och utbrotten även på grund av stora kommunikationsproblem kräver ingående kunskaper om personen för att kunna avledas (se t.ex. RÅ 1997 ref. 23 I och RÅ 2010 ref. 17).

██████████ har diagnoserna lindrig intellektuell funktionsnedsättning, ADHD, beteendestörning av utagerande slag, generell språkstörning och psykotiska symtom. Hans uppträdande präglas starkt av utagerande och aggressivt beteende med stora impulskontrollsvårigheter. ██████████ Sulei-

man Rashed beteende har bl.a. medfört att han blivit avstängd från skola och fritids. Av ett utlåtande gällande hans funktionsnivå framgår bl.a. att han inte kan lämnas ensam utan hela tiden kräver vuxenstöd. Det framgår av samma utlåtande att han har haft en vuxen med sig hela tiden i skolan och att han inte har varit med de andra klasskamraterna varken på lektioner eller på raster. För att förebygga och hantera problematiska situationer som frekvent uppstår i samspelet med andra har man kontinuerligt tillämpat olika strategier för att hjälpa honom. Dessa strategier har varit framgångsrika och han har utvecklats i sin förmåga att hantera impulser och ilska. Det framgår dock att han fortfarande har stora svårigheter och ett stort behov av vuxenstöd eftersom han snabbt kan bli arg. Han beskrivs i de medicinska underlagen ha ett riskfyllt beteende där han kan utsätta både sig själv och andra för fara, och han har svårt att acceptera nya människor vilket innebär ett behov av kontinuitet. Under hösten 2017 har [REDACTED] vid två tillfällen varit inlagd för psykiatrisk vård till följd av psykotiska symtom. Såvitt socialnämndens utredning får förstås har det under utredningssamtal framkommit att symtomen, i var fall vid den första inläggningen, innefattat tankar om våld mot andra.

Enligt förvaltningsrättens mening visar utredningen att [REDACTED] har en komplex psykisk problematik och ett stort behov av tillsyn i sin vardag till följd av sina diagnoser och sitt beteende. Det beteende han uppvisar måste anses vara ett sådant oförutsägbart och impulsivt beteende där han t.ex. ofta hamnar i konfliktsituationer och riskerar att utsätta både sig själv och andra för farliga och riskfyllda situationer. Under dessa förhållanden kräver han ett omfattande vuxenstöd. Det är enligt förvaltningsrättens bedömning fråga om en sådan aktiv tillsyn som har karaktär av övervakning och som förutsätter – bl.a. på grund av hans dokumenterade kommunikationssvårigheter – ingående kunskaper om honom. Behovet omfattas därför av [REDACTED] grundläggande behov.

Enligt förvaltningsrättens mening är det behov av tillsyn som [REDACTED]
[REDACTED] uppvisar av sådan omfattning att han har rätt till personlig assistans. Målet ska därmed återförvisas till nämnden för beräkning av omfattningen av behovet av personlig assistans.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1D).

Mats Edsgården
Chefsrådman

I avgörandet har även nämndemännen Georgette Melki, Christina Blomqvist och Karin Johansson deltagit. Föredragande har varit Isabelle Bengtsson.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.